

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegrafulu este de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foie pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adreseate catre expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. iar pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nru 78. ANULU XV.

Sabiu, in 28 Sept. (10 Oct.) 1867.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tiori straine pe anu 12 po 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, 27 Septembrie.

Pe cate-ori s au incecatu romanii a pretinde, ca si in aplicarea barbatilor la deregatorii sa fie respectati, dupa dreptulu egalitati, — precatu voru ave barbatii calificati — totu deun'a li s au facutu impulari, ca densu, adeca romanii, nu se potu radica deasupra „fanatismulu nationalu“, neci in ceea-ce priveste justitia seu dreptatea. Justitia, dicitu impulatori, este si remane un'a si aceea si pentru fia-care, ea nu are nationalitate, ea nu cautu decatu a aperi averea, onorea si vietia fia-carii cetatienu.

In principiu asi este, ca justitia trebuie sa fia dupa cum si-o intipuiam betranii, cu ochii legati, ca sa nu caute in fatia nimenui; cu cumpelele in mana, pentruca sa mesure dreptu fia-carii si cu sabia in mana, ca fara partinire sa loviesca pre ac'la ce nu se supune legi.

Ba ac'est'a e o necesitate imperativa, ca asi sa fia, pentruca deca barbatii justitiei se tinu la inaltimea lor convenita si suntu adeverati apertori ai averei, onorei si vietiei cetatienu, nu numai ca prin ac'est'a inainteza bunastarea cetatienu, dara produce in fia-care cetatienu simtiu de stima si respectu catra lege, prin urmare catra aceea ce e folositoriu societati; — moralis eza poporulu. Din contra, unde judecatorii voru face distictiune intre Petru si Ioann, intre magiaru si sasu seu romanu si secu cu etc. acolo au deslegatu ochii dreptatii, ca sa veda cui mesura „dreptate“ si in cine lovescu cu sabia. Atunei averea si onorea si vietia cetatienu amenintata e periclitata, pentruca scutul ei e derimatu. Cei nedreptatii, precum si cei ce vedu nedreptatea perdu increderea si cu ac'est'a respectulu catra altariulu dreptatii. Simtiulu de a respecta averea, onorea si vietia deapropelii se slabesc si se prefac in unu simtiu de res bunare asup'a dreptatii, asup'a acelor ce o aministreza ren, si asup'a celor favoriti de dreptatea cea nedrepta.

Asia dara eata ca si noi recunoscemu, ba aflamu ca e necesariu, ca justitia sa fia desbracata de ori-ce feliu de partinire.

Pana candu justitia seu dreptatea remane unu idealu, ea si remane in adeveru aceea ce amu vedutu ca o tineau cei betranii ca este. Ea in idea, fara de a vatemá pre cine-va fisicesce, indata cualifica de incelatoriu, de furu si celelalte, catu se va fi facutu culpabilu de un'a din erorile, cari au puterea de a stigmatisa pre cine-va cu acele epite urite. Decatu eata-ne ca aici ne aflamu pre terenulu moralei, carea are de a face ca conseintiele omenilor si de cari judecatorii se deosebesc prin cunoscutulu: „de internis non iudicat pretor“ (de interne nu judeca pretorele seu judecatoriulu). Adeveratu ca acestu „de internis etc.“ nu are sa dica altu ce-va decatu ca, quod non est in actis non est in mundo (ce nu e in acte nu e in lume) Insa indata ce se scobora omulu din lumea ideiloru, mai multu seu mai putinu, cade sub influintia obiectelor ce-lu incungiu. Indata ce idealulu justitiei vine ca sa fia aministratu de fiintiele influintibile, trebuie sa se acomodeze incatu-va dupa inclinările acestoru fiintie. Si unde se pote intempla ac'est'a mai tare decatu la noi, unde referintiele etnice si istorice au creatu atatea diferentie ostile pana la ura, mai multu pana la persecutiuni nationale, nu de o luna doue, nu de unu anu doi, nu de un'a seu doue decenii, ci de sute de ani!

„Justitia, dicitu „Sieb. Bl.“ *) dela 5 Octobren. si organele ei sa nu cunosca deosebire de nationalitati.“

*) Si acum vedemu ca totu asi se exprima si Magyar Ország.

„Ea nu o nusa, pentruca sa inalteze scopuri private si de partida, fia acele ale cetatienu singurati seu a factiuni intregi seu ale regimulu ca atare si detoria ei (justitiei) cea adeverata ei de a scuti de asemenea apucaturi personale de partida. Judecatoriile suntu pentru poporu; ele au de a castiga dreptulu valore, — fara de a fi conturbate de schimbaciosii torrenti ai politicei.“

„S. Bl.“ si cari aperi parerile aceste frumose, fara de vre-o privintia, si-au uitatu in momentele candu au idealisatu cele de mai susu, ca nepotismulu si alte felii de afinitati, pentru ce suntu uriciose, combatute si evitate, nunumai la justitia dara si in aministratiune, si se intielege ca apoi n'au pututu deduce mai departe, ca si nationalitatea e unu feliu de afinitate mai larga. Au uitatu mai departe ca nationalitatiile aceste locm'a pentruca au interese proprie, ele trebuie sa aiba reprezentantii loru proprii, unde vinu in cestiune interesele loru cele mai vitale.

Impregiurari, pre cari nu avem lipsa a le desemna mai de aproape, ne impedece de a veni si a demustra ad oculos, ca cele citate de Sieb. Bl., ca si idealurile cele amintite de noi mai susu, remanu numai nisce „pia desideria“ fatia cu realitatea. Si S. Bl. si ori cine se interesaza de cestiunea ac'est'a, va sci, ca justitia nu e lucru nou. Ea nu datéza neci dela Napoleonu III neci dela Napoleonu I, ei e cu multu mai veche. Si cu tote aceste, ore nu strabanii celoru dela S. Bl. si ai celoru ce voru acum pentru sine tribunale superioare de instantia a doua, basate pre dreptulu istoricu alu teritorioloru, au pusu bazea la justitiile nationali? Tote institutiunile sustinate prin atatea stipulatiuni si tratate internationale si interconfessiunale ale natuneloru si confessiuneloru privilegiate nu au facutu alta decatu a datu si justitiei si aministratiunei unu tipu nationalu si inca privilegiatu si cu tote aceste asecurantie imprumutate, trebuie sa insemnamu, ca neci aceste stipulatiuni si tratate, pre langa tote juramintele pre capu, pre vite si pre bunuri (. . . esküszöm az élő istenre hogy ez országban lévő három nemzetség között való Uniót és Concordiát minden czikelyekben az mint meg vagyon (vagyon) irva híván és igazán fejem fén általaig Marhaim Ioszagam fotaig megtartom . . . formul'a juramentulu) nu putura face impossibili plangerea sasiloru in gravaminele loru asternute la 1700 la inaltulu tronu ca la tabl'a judiciaria regia nu pote sa ajunga neci unu sasu (punct. 2) si mai la vale (p. 15), ca cum se decida de reu causele apelate sasesci spre pagub'a litigantiloru, din cauza, ca la tabl'a regia nu suntu aplicati sasi, cari sa aperi interesele acestora.

Tipulu ac'est'a nu s'a stersu neci adi. Dovada suntu insusi natuneloru privilegiate foste, cari afara de vre-o cate-va frase frumose si liberale candu si candu in foile loru, nu voru se jertiesca neci o iota din prerogativele loru in favorea egalei indreptatiri.

Cine crede in impartialitatea justitiei cu sinceritate, nu se acatia cu tote manile si picioarele de privilegii si stari de privilegii, pre cari chiaru si adoratorii loru in anumite intervaluri le combatu si le afla mature de a fi inlocuite prin altele.

Noi aflamu in procederea ac'est'a o contradicere din cele mai flagrante, pentru ca din tote nu putem deduce alta, decatu, ca pana unde li se vine contrariilor nostri bine, ca sa monopoliseze cu ce-va, pana acolo se radica in sferelu ideiloru celoru mai inalte, in generalitati; iera candu li se pare ca din generalitatiile aceste aplicate in praes, se voru vede pagubiti, i-li arunca inainte drepturile istorice seu institutiunile basate pre acelea.

Sa nu fimu nici pre teoretici, dara nici legati pre tare de praes'a trecutulu, ci sa luamu aceea

ce ne pote servi de invetiamenta din amendoue. Sa vedemu ca interesele desu memorate, cari suntu obiecte ale justitiei, la noi, ca raru in alte staturi, suntu impreunate si cu interese de complese mai mari nationale si confessiunale, si asi, deca trebuie din esperintia sa presupunemu, ca aministratorii justitiei nu se potu desbraca absolutu de inclinările loru nationale si confessiunale, sa combinamu lucrulu asi incatu sa se faca unu echilibru de interese, din care sa fia putincioasa multiamirea tuturor partiloru.

In fine, ca nu cum-va contrarii nostri sa gandesca, ca noi vremu alta si nu aceea ce vreu Dloru, eata ca ii intrebamu, ore nu sciu Dloru, ca dupa ce ministeriulu de astadi a demnitu de oficiali mai multi unguri de religione protestanta, si cu multu mai putini unguri de religione rom. catolica, — in un'a din gazetele unguresci se au enunciatu ore-cine cu nemultiamire, pentruca ministeriulu au aplicatu asi multi unguri de religione protestanta si asi putini unguri de religione rom. catolica? Ce sa dicemu noi romanii? cati romani avem noi pre la ministerii?

Evenimente politice.

Sabiu, 27 Septembrie.

Inca eri a sositu scirea telegrafica despre faima ce circuleza in Pest'a si Vien'a, ca cancelariulu imperialu si ministrulu de esterne Br. de Beust vrea sa se retraga, si ca are sa urmeze unu ministeriu Clam-Thun. Inaintea sciriloru acestora a premerstu unu actu de mare insemnatate si adeca, 25 de prelati catolici au asternutu la tronul o adresa carea cere sustinerea concordatulu.

„N. Fr. Bl.“, carea arata interesu deosebitu pentru afacerile ce atingu mai de aproape pre cancelariulu, in unu articulu intitulatu „Baronulu Beust si adres'a episcopesca“ dice, ca prin adres'a ac'est'a au ajunsu Austri'a la momentulu care i va decide viitorulu. Momentulu ac'est'a asi e de insemnatu incatu nu a mai fostu altulu asemenea in istoria acestui statu atatu de cercatu. Articulu dice ca Austri'a are sa alega acum intro regimu constitutiunali si regimu papisticu. In decursulu articulu dice, ca episcopatul au trecut departe dincolo de concordatu, care concordatu, a fostu numai unu pretextu. Episcopatul impinge catra resbelulu internu, periclitéza impacarea cu Ungaria, dela carea aterna posetiunea de putere a statulu, arunca preste olalta ordinea constitutiunei, amenintia creditulu statulu, relatiunile cele abia incheiate cu Frantia le pune in intrebare, impinge pre Itali'a catra Prussia si Russia, face o prapastia larga intre Austri'a si Germani'a si oblesce calea pentru miscarea cea viforosa a spiriteloru din partea nemtiesca a Austriei, cari trebuie, ca sub influintia agitarei nationale germane, sa termine cu caderea Austriei nemtiesci la Germani'a. . . .

Adres'a episcopiloru rom. catolici a provocatu din partea mirenesca o suma de contra adrese. Dupa esemplulu consiliulu municipale din Vien'a, urmeza contra adrese si din alte cetati si se vorbesce, ca comisiunea confessiunala a casei ablegatiloru senatulu imperialu va pasi cu unu proiectu de lege constatoriu numai din doi articuli si adeca, artic. dintai: ca concordatulu cu consimtiementulu ambeloru case ale senatulu imperialu se pune afara de valore si alu doilea: ca pana la facerea unei legi constitutiunale, sa se restatorosca legile interconfessiunale in privintia scoliloru si casatorioloru, ce esistau pana la incheierea concordatulu.

O corespondintia la „Weserzeitung“ dice, ca in cercuri austriace bine instruite se afirma, ca Bismarck aru fi avatu intalnire cu Beust de-

ne-dile in Dresd'a, candu cestu din urma petrecu vre o cate-va zile acolo la famili'a sea. Se ascépta constatarea acestei sciri, cari aru avé insemnetate politica.

Institutulu de creditu funduaru ungurescu se estinde si asupr'a regatelor Croatiai si Slavoniei.

Kossuth raspunde lui Kemenyi prin o epistola ce se publica in „P. N.“ In introducere satiriséza pre ministrulu Wenkheim, căce l'a invinuitu de inalta tradare, vorbesce apoi despre nesuintiele Germaniei de unitate si in fine polemiséza aspru contr'a elaboratului lui Deák (alu com. de 67.) Vorbindu despre boemi accentuéza necesitatea de a se recunósce dreptulu publicu alu boemiloru.

Precum aude „P. L.“ in consiliulu ministriloru ung. s'a decisu a se disólve Comitétulu comitatului Hoves si a se tramite acolo unu commissariu regescu. —

Din Parisu se scrie ca cercurile politice de acolo suntu fôrte neliniscite. Toti ochii suntu indreptati asupr'a Biaritului unde petrece acum Imperátulu. Acest'a se dice ca nu póte veni de acolo decâtu cu o programa. Ministrii de resbelu si marina precum si lumea comerciala pretindu o decisiune grabnica si definitivá asupr'a resbelului séu pácei. Ministrii ceru séu resbelu séu desarmare. Nedecisiunea acést'a a Franciei e priveghia-ta fôrte tare din Berlinu, iéra politic'a Russiei merge totu mai fára grigia cátra scopurile ei.

Despre Principele Napoleonu se dice ca se afla la Florenti'a. Caletori'a lui se dice ca e de a intari aliantia între Franci'a si Itali'a. Dela 1 Octombree se scrie din Parisu in privinti'a acést'a urmatórele: Cabinetulu Tuilerieloru e decisu a face pasi noi spre a mijloci impacarea între Rom'a si Itali'a. Cu acést'a e facuta invoiéla pentru revisiunea conventiunei din Septembrie. Si Nigra ambasadorele italianu e chematu la Biaritiu.

Principele Napoleonu se intrepune de siguru pentruca Itali'a sa capete Rom'a, dreptu pretiu alu aliantiei; insa aliantia acést'a elu nu vrea sa o intrebuinteze contr'a Prussiei. Resolutiunea cu carea Principele recomanda o invoiere cu Prussia, dovedesce, ca in Tuilerii parerile suntu contrarie (Prussiei). Se dice mai departe ca Principele Napoleonu do-resce, ca viscolulu resbelului sa nu se descarce la Renu, ceea-ce aru puté fi impreunatu cu armari ne-calculabile pentru dinasti'a Napoleonidiloru, ci aru dori ca tota tempestatea sa se concentreze asupr'a Russiei. In Biaritz a venitu la tapetu si o even-tuala crisa ministeriala.

Din Italia aflámu, ca scirile ca sosescu la Florenti'a despre insurectiunea in statulu papei, intr'atát'a au intaritatu spiritele, incátu regimulu s'a vediatu nevoitu a luá mesuri militare in o estinde-re mai mare. Cetatea paré ca un'a ocupata de i-nimici. Patróle umbra in tóte pártile. — Alte sciri spunu ca insurectiunea castiga terenu. Acquapendente e ocupata de insurgenti; gendarmii papáli au cerutu ajutoriu in contr'a insurgentiloru dela militi'a italiana, inse nu li s'au datu. — In provinci'a papále Viterbo, la Bagnarea, s'au lovitu o trupa de insur-genti cu trupele papei. Ceste din urma fura batute si siliti a se retrage cu perderi mari.

Din Romania'a, diuaristic'a straina ne aduce sciri de totu neliniscitóre. Asiá „S. Bl.“ in o cor. orig. din Bucuresci (5 Oct.) ne spune despre pregatirea unei loviri de statu sub Cogalniceanu (?) si ca Principele aru fi de cugetu cá camerele convocate pe 15 Octombree sa se disólve numai decâtu dupa deschiderea loru si sa formeze atátea pâna candu va aflá un'a carea sa-i placa (ceste din urma mirósa a tendintia din partea cor.) Incheia, ca trebue sa fie ce-va pentruca se transpórta multa munitiune in tóte pártile, cu deosebire in Moldov'a.

„Zukunft“ si alte diuarie vieneze vorbescu despre apropierea de trupe romanesci si serbesci de confinele austriace. Pre ce suntu basate aceste sciri noi nu scimu si de aceea le dámu numai ca nesce curiositati. „Romanulu“ cere inarmare.

Apelulu baronului Iosifu Eötvös pentru formarea de reuniuni spre scopulu educatiunei poporului.

Intre cauzele comune mai insemnate dóra nu se afla nici un'a, pentru care s'aru recunósce necesitatea de reforme atátu de generalu cá pentru instructiunea poporului.

Si déca precugetámu, ca in seclulu nostru, candu puterea fisica se inlocuesce mai cu séma de machine, si pretiulu lucrului omenescu pe ori-ce terenu depinde dela intieligenti'a si indemanatatea lucratorinului, si desvoltarea industriei este conditiunata de cultur'a claseloru industriale; déca precugetámu, ca principiulu egalitátei de dreptu, pre care lu sprimara legile nostre cele din urma, pâna atunci e numai o vorba gola, ba între cercustári óresi-care e unu periclu mare, amenintia statulu, pâna-ce clasele acelea ale natiunei, cari castigara drepturi politice, nu posedu cultur'a receruta spre

esercearea acelor'a; déca luámu in bagare de séma stárilor nostre presinti, si aceea, ca ce tempu indelungatu ni trebue, pâna-ce potemu vedé resultatulu nisuintieloru nostre in privinti'a acestei cauze: cauta sa aflámu pré naturala nepacienti'a, cu care sé aduce pe tapetu la tóte ocaziunile caus'a educatiunei (crescerei) poporului.

Nimenea nu va luá in nume de reu zelulu, cu care au imbratásiatu unele diuarie si uni individi caus'a acést'a, nimenea pretensiunea, cá regimulu inainte de tóte sa-si atentésca atentíunea spre acést'a. —

Eu in tóte urgerile acestea vedu numai o eróre, si acést'a e cea convingere fôrte latita: ca regimulu chiaru si in casulu, déca aru intrebuintia tóta puterea si influinti'a sea esclusivnu numai pentru acést'a, — aru puté face in privinti'a instructiunei comune tóte, séu cele mai multe.

Nu voiescu sa esplicu mai cu de amenuntulu acea intrebare, ca incátu este corespunditoriu scopului, ca intr'o tíera constituționala tóta instructiunea poporului sa fia incredintiata esclusivminte numai influintiei regimului.

Atát'a insa trebue sa spunu, ca dupa paperea mea, libertatea educatiunei intr'o tíera constituționala e tocmai asiá de esentiala cá si libertatea presei, totu din aceeași cauza si sub acelesi conditii. Fára acést'a libertate, desvoltatíunea spiri-tuala a cetáteniloru s'aru constringe cu puterea spre o direptiune óresi-care. Apoi déca si nu póte nimenea sa traga la indoéla dreptulu de supra-veghiare alu regimului, si déca se si numera între detórintiele cele mai de frunte ale regimului priveghierea, cá toti cetátenii tiei sa se faca partasi de binefacerile invetiamentului; insa acestu dreptu si acést'a detórintia nu se potu estinde asiá departe, cá sa marginésca pe acestu terenu libertatea indivi-diloru si a corporatiunelor. Statulu nu pote adíce de influenti'a sea asupr'a instructiunei comu-ne; insa influenti'a acést'a nu prin ordinatiuni, ci prin aceea o va depliní mai cu succesu, déca con-ducendu instructiunea spre o anumita direptiune, prin resultatulu, ce-lu póte aretá, silesce si pre altii a-i urmá aceeași direptiune.

Déca esiste problem'a, pentru a cárei'a des-legare puterea intréga a statului nu e de ajunsu, — apoi aceea este educatiunea poporului. Acést'a e problem'a, pre carea numai insusi poporulu o póto deslegá.

Omulu, dar cu deosebire natiunea — nu e ma-

FOISIÓRA.

Espositiunea Universala din Parisu.

Scólole de adulti si bibliotecele poporale.

(Capetu.)

III.

Unulu din resbelele glorióse ce au se incununezo de laure sceptrulu lui Napoleonu III, va fi fára indoéla si acelu declarat in contr'a ignorantiei. In 1865, imperatorele francesiloru, inspiratu de o idea sublímá, ardica la inaltínea tribunei corpului legislativu si in mijloculu aplauselor unanimi ale natiunei unu stindariu stralucitu pe care erau scrise urmatórele cuvinte memorabile: „Dans le pays de suffrage universel tout citoyen doit savoir lire et écrire.“ (In tíer'a sufragiului universale totu cetátienu trebue sa scie ceti si scrie.) Cucintele augustului suveranu avura unu echo freneticu si generalu: cá fulgerulu se strecurara dela o margine la cealalta a tiei si toti, dela micu si pâna la mare, se sculara cá unu singuru omu pentru a se grupá in giurulu ilustrului autoru alu vietiei lui Cesar, cantandu fia-care a se între prin zelu si servitiu.

Resbelulu erá din cele mai deficile; elu insa se facea in numele unei cauze juste si nobile, si cum lumina in tota deun'a a invinsu intunereculu, ear scienti'a pe ignorantia, numai remanea indoéla ca si asta-data, luptandu cu amóre si perseverantia, inamiculu va fi invinsu, succesulu asicurat, iar rezultatele bune si favorabile dupa cum au si fostu in adeveru.

Astfelu, dupa o lupta de scurta durata (de 4

luni) insa energica si decisiva, de unde mai náinte numerulu scólolele de adulti, in tóta Franci'a, erá numai de 7,844, se urca la cifr'a de 24,686 din care 22,980 pentru barbati si 1,706 pentru femej. Numerulu celoru ce alergara dupa pânea inteligintiei fude 595,106 din amebele sece si dintre cari cei mai multi se aflau dejá intr'o versta, in care esperinti'a vietiei face sa regreteze cine-va cu durere neglijierea invetiaturei din tempulu tineretiei. Asiá, între alte casuri, s'a vediatu unu betránu octogenariu (de optu dieci ani), care decidíundu-se sa invetie carte, scriá urmatórele unui amicu alu seu: „La primávera amu sa-mi maritu fat'a si voiu sa amu placerea sa subscriu, cu mân'a mea propria, contractulu matrimonial.“ Erá unu spectacolu impossantulu acelu alu scólolele de adulti, unde pintre miile de figuri verdí si robuste ale juniloru se perdeau fisionomiile palide si frandiele albite de vechimea tempuriloru! . . . Adese ori între concurinti figurau chiaru si membrii consilielor comunale séu generale, a cáror'a presentia negresitu ca producea unu efectu fôrte bunu fiindu ca, prin esemplulu datu de elu, stimulá si indemná óre-cum pre juni si pre betráni cá sa asiste si ei.

Dara sa vedemu acum ce felu si cum s'a pututu obtínea o victoria atátu de stralucita incátu, in mai putinu de unu anu, sa scóta la lumina mai bine de o jumetate de milionu de individi invetiandu-i pre unii a ceti, serie si contá, iéra pre altii (in numeru de 349,307) tóte materiile ce se predau in clasele primarie adeca: elemente de geometria si de fisica, gramatica, istori'a, geografi'a, aritmetic'a aplicata la comerciu si la industria, notiuni de agricultura, music'a votala, ba inca chiaru si desemnulu? . . . Eata cum:

Dupace Imperatorele Napoleonu, prin discursulu tronului dela 1865, manifestá dorinti'a de a vedea ca tota cetátienu i-si esercea cu consciintia unulu din drepturile sele cele mai esentiale,

acel'a de a merge la alegeri cu votulu scrisu de elu insusi si dupa liber'a sea vointia, indata dupa acést'a, dicu, se formá o armata compasa din 30,222 de bravi, cu totii profesori si profesóre din diverse ramuri de invetiamentu si sub conducerea dlui Duruy; si cum resbelele nu se potu face nici odata fára bani, guvernulu si profesori, consiliu comunale si generale, asociatiuni private si particulari, cu totii rivalisara in acoperirea chiertuelelor necesarie si indeplinirea unoru aspiratiuni asiá de nobile, contribuindu cu sumele urmatóre: 72,767 franci votati de cons. gener., 656,164 din partea cons. comunale, 90,999 dati de profesori, 125,760 de preta particulari, iéra 414,940 au fostu strinsi din pártile adultiloru ce urmara unele din cursurile fácute cu plata. Totalu: 1,360,630 franci.

Toti banii strinsi si cari se voru mai stringe se depunu intr'o casa numita a scólolele de adulti. Ei nu se intrebuintéza decâtu la intretinerea scóloleloru infiintiate dejá si la creatiunea altor'a nóue candu numerariulu o permite, si o permite in adeveru cáci óela fundarea acestei case si pâna astadi s'au deschisu o multime de cursuri de adulti si cu tóte acescea ea e necontentiu plina séu, dupa espressionea dlui Duruy, e comóra nesfarsita.

La sumele de mai susu trebue sa mai adaugemu si ausiliulu pecuniaru ce a datu si administratiunea, afara de procurarea multoru locale cu iluminare si incalditu. Sum'a acestei subventiuni inca nu e cunoscuta, se crede, insa, ca ea nu trece preste 100,000 de franci. Dara ceea ce e sciutu de toti e ca, dupa patru luni de lupta, celoru mai bravi li s'au datu medalii de aur, carti si alte recompense in numele siefului Statului si a printiului imperialu, lucru ce, fára indoéla, trebuea sa produca o mare incuragiare si emulatiune spre continuarea luptei celei frumóse.

Venindu acum la punctulu alu doilea, adeca la bibliotecele poporale, se spunemu mai întâiu ca,

teria mórta, pre care macaru celu mai poterieu artistu se o póta cioplí dupa placulu seu, facendu din ea unu chipu corespunzător idealului seu. Spiritulu omenescu atátu in starea sea individuala, cátu si in comuniunea sociala e o astfelu de potentia de sine statóre, care numai prin lucrarea sea propria si póte desvoltá puterile si facultáțile seu.

Poporulu numai singuru pre sine se póte cultivá. Numai acolo se póte desvoltá o cultura de viață, o cultura de sine statóre, permanenta si fructifera pentru civilizațiunea omenesca, unde sentiulu lipsei de cultura desceptandu-se in sufletulu natiunei, prin conlucrarea comúna a tuturoru clase-loru de cetățieni se radica din insasi viața a poporului intrenu. Si potestatea publica a statului chiaru numai intru atát'a e in stare a ajutorá si a protege nisuintele de asta natura ale singurateciloru si corporatiuniloru, precum de alta parte tóte dispu-setiunile salutare ale regimului remanu fára succesulu doritu, deca nu suntu ele spriginite prin conlucrarea societatei.

Cu atát'a mai vertosu, sta acést'a la noi, unde in tempulu de fatia creșcerea poporului este mai eschisivu in mânele diferiteloru confessiuni, dela cari neci ca s'aru puté luá fára de a vatemá sentiulu comunu; si pre candu in starea presinte finantiala nu potemu avé neci prospectu, ca legislatiunea va provedé pre regimu Ńu atate sume pentru creșcerea poporului, cáte aru pretinde naintarea acestei cauze numai de cátra statu.

Indemnata prin cauzele susu atinse, a-si aflá de lipsa infiintiarea de „reuniuni pentru creșcerea poporului“ dupa planulu alataratu sub /-/. Si eu nu din pusetiunea mea oficiosa, ci ca unulu, carele m'amu ocupatu ani de dile aname cu caus'a creșcerei poporului, si ca unu cetățienu alu patriei mele, i-mi jace acést'a la inima mai pre susu de tóte, m'adedesiu cátra zelulu vostru patrioticu si ve provocu: sa biné voți a mijloci cátu mai curescú infiintiarea unei atare reuniuni in tinutulu si comitatulu d-vóstre.

In acestu planu aculadatu nu voiu nici decum a dá nisce regule neschimbaveri, cari sa se póta numai primi séu neprimi: ci voiescu a dá numai o orientare asup'r'a páreriloru si proiectéloru mele in privinti'a reuniuniloru.

Acést'a e caus'a, ca in acela m'amu nisuitu a dá incátu se póte numai idei fundamentale; cáci si asiá fia-care asociatiune intemeianda insa-si si va staveri mai in particulariu organizatiunea si regulele sele dupa giurstarile locale.

deca rezultatele obtinute pana astadi in privirea acestora nu suntu totu atátu de satisfacátore cá si cele capitate cu scólele de adulti, caus'a pare a fi ca activitatea individuala nu s'a pronunțiatu si in favórea loru totu cu aceasi tária cu care s'au manifestatu in privirea celoru dintaiu si ca mai tóta inițiativ'a s'a lasatu numai guvernului. Ca tóte acestea progresulu marcatu ce s'a făcutu cu ele e fórte recomandabilu.

In Franci'a bibliotecile populare suntu de dóne clase bine distinse: Unele numite proprialminte Bibliotecile populare si cari n'au altu scopu decátu introducerea gustului la lectura amena si instructiva, iera celelalte suntu destinate esclussiv a facilitá (inlesni) copiiloru saraci cártile trebuinciose la studiu. — Cele dintaiu fura create in 1862, numerulu lor e astadi de 9.000 si contínu, in totulu, preste 460.000 volumuri din cari numai 324.000 au fostu daruite de ministeriulu instructiunii publice. Numerulu celoru de clas'a a dúna se urca la 16,250 cu 1,117,352 vol. din care 636,400 procurate de prefecti, 55,937 date de particulari, ear restulu totu de disulu ministeriu, cu a cáror'a comparátore a cheltuitu apópe de 140,000 de franci.

IV.

Eata prvgreșele uriasie ce a facutu acést'a tiéra numai in cáti-va ani. Eata ce a făcutu devotamentulu sinceru si ferbinte ce are Franci'a pentru instructiunea publica cárei'a-i datoresce, in mare parte si plori'a si prosperitatea sea.

Si acu se intrebámu ce amu făcutu noi (in Romani'a) in favórea acestoru instructiuni binefacátore? Ce amu făcutu pentru esilarea ignorantiei? A cui e vin'a deca marea majoritate a poporului se afla in ea intr'o stare de educatiune fórte inapoiata?

— Se nu spereze nimeni ca, pentru a responde la aceste intrebári, amu urmá exemplulu, in obicei la noi, de a aruncá totulu numai pe spinarea guvernelor. In adevéru, ele au potutu face mai

In fine trebuie sa insemnu inca un'a. La noi suntu mai tóte scólele populare in mânele corporatiuniloru bisericesci si lumesci (comunitati). Iera reuniunile séu asociatiunile aceste aru fi asiá dis-cendu afara din cerculu aceloru corporatiuni, cu unu caracteru de insociri private. Se póte nasce intrebarea: nu cum-va amestecarea asociatiuniloru in caus'a scolara se va paré celu putínu nedreptá-tita? Dara in fine creșcerea poporului este interesu comunu si caus'a comuna a natiunei intregi, de carea este deci indreptátitu, ba chiaru oblegatu fiacare cetățienu a se interesá. Mai departe se póte vedé din planu, cumca insocirile séu reuniunile aceste nu potu avé intentiunea nici de a vatemá caracterulu confessiualu alu scóleloru, nici de a se amestecá cu fortia in sistem'a loru de invtia-tura. Ba din contra ele voru dá astfelu de sprigióna, carea va face numai servitiu creșcerei in tóte diferitele ei directiuni. De aceea dara speru cu securitate, ca tóte confessiunile si tóte comunitáțile bucuosu i-si voru deschide scólele pentru cercetá-rile asociatiunii; ca voru primi cu bucuria servitiile ei, iera de alta parte si ele voru dá cu promititudine mána de ajutoriu staruintiloru asociatiunii.

Dupa convingerea mea numai astfelu putemu iute si securu inaintá pre câmpulu creșcerei poporului, si credu ca nu me insielu, candu i-mi es-primu acea sperantia, ca, dupace in patri'a nóstra nu póte sa fia omu cugetatoriu, care sa nu pricepa importantia creșcerei poporului, toti cei buni ai natiunii, fára deosebire de partita, voru dá mân'a cu mine pentru inaintarea cauzei acestei'a.

In sperantia acést'a, repetindu-mi rugarea pentru conlucrare, remanu cu deosebita stima alu DVóstre.

Bud'a-Pest'a in 3 Iuliu 1867.

„Alb.“ Bar. Iosifu Eötvös m. p.

Din lucrările societății academice.

Dlu profesorul Maximu cá referente alu comisiunii filologice pregatise proiectulu de ortografia, din care 2 párti se publicara si in Gazet'a nrii 71 et 72. Acelu proiectu se luase de basea dezbateriloru societáției, in sa dupa vre-o trei siedintie fórte ostenitóre s'a vediatu ca acelasi cuprindea mai multe detaiuri, asup'r'a cáror'a se escá dispuete lungi si repitóre de tempu multu, facu cá cestiunea se si puté inaintá mai de o parte. In siedinti'a IX (séu numerandu dela inceputulu lucráriloru a XXVI) se luá de base a dezbaterii urmatoriulu proiectu

multu decátu au făcutu; in adevéru ca sistemulu centralisatoru a influintiatu intr'unu modu perniciosu la desvoltarea instructiunii; in adevéru ca au fostu guverne cari nu s'au ganditu de felu la scóle, ele cantau sa le sparga, si sa le desfiintieze dar inca sa le mai imultiesca! — Insa deca tóte aceste suntu adevérate, nimeni nu va negá si réu'a deprindere, ce existe la noi, de a acceptá totulu numai de susu; si iarasi, nimeni nu va putea tagadú apatia si pasivitatea in care amu remasu ori de cate-ori s'a datu alarma in privirea acést'a si, in fine, nimeni nu va putea contestá ca s'a vediatu mai multu de unu avu cheltuindu sume enorme in alte cele de numerulu celoru ce se numescu Zappa e micu, mititelu!

Si apoi, marginindu-ne la tempuri mai recente, ce felu au fostu secundate esemplele si impulsulu ce, in atátea ocasiuni, ni s'au datu de susu? Ce felu au respunsu professorii si institutori candu unu inteligente barbatu dela ministeriu le facea unu apelu caldurosu pentru a deschide scóle de adulti si de duminica? — Cum au respunsu orasiele la esemplulu laudabilu, ce dedura cáti-va barbatu in-veliatu si de anima cu deschiderea in Bucuresci a mai multoru scóle de adulti si cu facerea conferințelor publice si gratuite? Imitatu-iau care-va? Jude-ce acum ori cine a cui e vin'a deca in tóta Romani'a nu putemu numerá alte scoli de adulti decátu cele 4 séu 5 din Bucuresci, neci alte bibliotecile populare decátu . . . decátu care? fiendu-ca nu scim sa se fi infiintiata vre-un'a.

Tristu e candu cine-va e silitu se face acestu tablou! elu in sa e pura veritate si adevéru fi-endu astfelu in tóta golicionea lui, pentru-ce óre nu l'amu spus? Constatarea lui cu sinceritate e multu mai buna decátu tacerea si ascunderea, ear manifestarea unu reu si a mediloru de a-lu combate credemu ca nu póte vatemá pe nimeni; din contra, presupunemu ca e unu serviciu ce se face

scurtu, elaboratu de dlu Cipariu si subscrisu de mai multi membrii cá:

Propozițiune ortografica.

§ 1. Alfabetulu románu cuprinde tóte litererele alfabetului latinu, care suntu usitate in limbile Europei de astadi, adeca acestea 25: a b c etc.

§ 2. Pentru limb'a romanescá de acum alfabetulu acést'a cuprinde, pre de o parte mai multe literere decátu suntu de lipsa si anume K Q si Y, pre de alta parte in sa mai putine.

a) Dintre vocali, pentru z, k, inca si pentru k si o a, candu se pronuntia cá vocali simple.

b) Dintre consonanti, pentru y, z, u si w.

§ 3. Sunetele vocali si consonanti pentru care ne lipsescu literere in alfabetulu latinu, t ó t e suntu derivate prin fonetismulu limbei din acelea, pentru care se afla literere in alfabetulu latinu.

§ 4. Deci regula ortografica generale:

a) T ó t e sunetele primitive etimologice suntu a se scrie cu litererele corespunzátore din alfabetulu latinu. J face k.

b) T ó t e sunetele derivate suntu a se scrie cu litererele sunetelor primitive, din care se deriva.

§ 5. Regulele ortografice speciali si in detailiu se voru determiná cu precisiune in partea analitica a gramaticii romanesci la loculu unde se va pertractá fonetic'a limbei romanesci.

Subscrisi: Tim. Cipariu, A. T. Laurianu, G. Baritiu, I. Strajescu, Titu Maiorescu, I. C. Maximu, Iosifu Hodosiu, Ales. Romanu, N. Ionescu, I. Caragiani.

Se primezce luarea in consideratiune si se incepe desbaterea in detaiu.

Dupa mai multe discutiuni se primescu tóte punctele in unanimitate; numai la § 2 observá dlu Eliadu, ca nu se póte in voi la formularea lui, fiindtu ca aru puté dá locu la intiesulu, ca literere K Q si Y aru fi de prisosu in scrierea romána si ca prin urmare s'aru scóte afara din alfabetulu románu.

Dlu N. Ionescu declara, ca dumnealui a primitu si primesce propositiunea subscrisa si de densulu, in sa intielege asiá, ca cestiunea de a scrie f á r a cedile, este dejá judecata.

Apoi punendu-se la votu propositiunea in totalu, se primesce de cátra toti, in sa de cátra dlu I. Eliadu cu reserva la § 2, care sa nu se intielega ca literere K Q si Y se scotu din alfabetulu románu.

— Terminandu-se cestiunea ortografica, se cetesce in aceeași siedintia program'a concursului pentru o gramatica romána, precum urméza.

tutororu si chiaru de aceea ne-amu permis a ne intinde ce-va mai multa asup'r'a materiei ce ne ocupa.

Dupa aceste indicári nu ne remane decátu se declarámu si noi resbelu ignorantiei; guvernulu, professori si particulari, cu totii sa nu perdemu din vedere ceea-ce se face in Franci'a si aiurea. Se deschidemu scóle de adulti si se fundámu bibliotecile populare, macaru in orasie de o camu data; sicuri fiindu ca avantajele ce voru procurá tierci voru fi multu mai mari decátu sacrificiele ce aru putea costá.

Din fericire ne aflámu intr'o epoca plina de sperantie pentru instructiunea publica cá si pentru celelalte. Avemu barbatu inteligenti, activi si cu bune plecári; sa ne grupámu cu totii in juru-le si sa-i spriginimu pentru a putea sterpi vitiele si pre-ocupatiunile inechite si se radice instructiunea la inaltimea reclamata de ideile seclului si chiaru de interesele nóstre nationale. Se afirmámu si noi ca totu inca nu suntemu asiá de mici incátu sa nu scim sa ne unim doi séu trei in spriginulu unei idei utile si frumóse: se stimulámu pe guvernulu cá sa protegeze educatiunea populara, in so sa facemu si noi ce-va din parte-ne cáci, la din contra, aru fi se abdicámu inițiativiei ce de dreptu ne corespunde, si a abdicá inițiativiei individuale, insémna a dá probe de ineptia si inertia, lucruri nedemne de unu poporu activu si liberu.

Sa ne unim daru si sa facemu scóle, cáci numai in scóla e salvarea Romaniloru; sa facemu scóle si bibliotecile, cáci numai asiá vomu desceptá si lumina poporulu si candu poporulu e luminatu, atunci e liberu si tare, dupa cum ne-a spus o si Voltaire candu a disu: „Plus les hommes seront éclairés, plus ils seront libres,“ adeca: cu cátu ómenii voru fi mai luminati, cu atát'a voru fi mai liberi.“

Paris, 5 Septembre 1867.

A. V i z a n t i.

PROGRAMA CONCURSULUI

pentru o gramatică română.

Partea I-analitică.

Partea analitică se va despărți în două secțiuni, din care secțiunea I va fi:

a) Numerul sunetelor articulate din limbă română atât originarie cât și derivate, relațiunea între acestea două specii de sunete, cauzele trecerii din originarie în derivate, mai încolo din derivate în alte derivate, avându în vedere totu deodată și la fie-care sunet, nu numai relațiunea lor naturală, dară și ceea ce se află și în alte limbi latine, analoage cu cea din limbă românească.

b) Numerul literelor din alfabetul latin, care au să reprezinte sunetele articulate ale limbei românești, atât cele originarie, cât și cele derivate, aratându regulile generale și speciali ale scrierei lor, ieră în căsurile de excepțiune enumerându câte câte intra în cadrul acestor casuri.

De aceea secțiunea I va constă din două capete principale: unul tractand despre fonetică și altul tractand despre ortografie. Ieră secțiunea II-a etimologică cuprindându flexiunea și derivațiunea vorbelor, va examina toate părțile cuvântului un'a după alt'a întră toate formele loră câte se află astăzi în tota romanimea, din ambele dialecte principale și câte s'au aflat în usulu limbei românești comparându-le cu ale celorlalte limbi latine; — va alege și va fipsă formele cele mai corecte pe baza principiului etimologic între terminii limbei românești, și numai unde va lipsi acestu criteriu, racurendu și la analogia și chiar etimologia celorlalte limbi latine, va constată neregularitățile ce au intrat în formele limbei prelatinedene și va esplică caus'a acestor neregularități și, decă se va puté, înca va și proiectă, în ce modu aru fi cu putința a se regulă, celu puțin în cătăva, fără a se lovi în usulu generale alu limbei românești.

Celelalte se lasă în vederile fie-cărui concurent.

Marimea opului are să fie dela 15 côle în susu tiparite în 8° mare cu litere numite garmond.

Terminula concursului până candu manuscrisele au să vină în cancelari'a Delegatiunei societății academice este 15/27 Iuliu 1868. Cele venite mai târziu nu se voru luă în consideratiune. Se cere că manuscriptele să fie scrise curat, legibile și cu mâna străina, ieră nu a autorului, formatu 4° seu folio și paginate.

În fruntea manuscrisului va fi scrisă o devisa (motto) în ori-care limbă și totu cu mâna străina.

Pre lângă manuscris se va alatură și o scrisore închisă în plic și sigilată fără inițialele autorului și adresată către societatea academică, purtându pre adresa din afara și devis'a manuscriptului scrisă ierăși de mâna străina. În launtrulu scrisorei autorulu se va numi pre sine.

Manuscriptele se voru censură și judecă prin secțiunea filologică, care va propune societății academice în ședinți'a plenară, premiarea acelu'a din operatele venite, care va merita premiulu destinat pentru acésta lucrare și care e de 300 galb.

Manuscriptele nepremiate se voru pastră în arhivulu societății până ce se voru reclamă de autorii lor, ale căroru nume remanu necunoscute, fiindu că plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

Acésta programă după ore-care discussiune se primese în unanimitate.

Tempulu fiindu înaintat ședinți'a se redică la 5 ore. —

Program'a de dictionariu românescu ștatorită în ședinți'a X din 12/24 Septembrie 1867.

Acésta programă este, precum arată cuprinsulu ei, numai că o pregătire la opulu celu marețiu. Scopulu ei este stringerea materialilor necesarie la complinirea dictionariilor câte s'au vediat până acum în limbă românească, după care apoi va urmă a se face în decursulu anilor examinare critică, alegerea scrupuloasă, ordinarea cuvintelor, definierea lor, seu adeca defigerea semnificațiunei fie-cărui'a. Program'a de fatia se marginesce numai la adunarea cuvintelor. Aceasi tine:

§ 1. Pentru lucrarea unui dictionariu românescu se aduna mai întâiu materialele necesarie, care va cuprinde toate vorbele câte se audu în gur'a poporului și câte se află în cărțile scrise până la anul

1830, ver-care aru fi, pentru cele tiparite, dat'a imprimării lor.

§ 2. Cu cetirea cărților dinainte de 1720 și scôterea din ele a cuvintelor seu acceptiunilor de cuvinte, cum și a formelor ce nu se află în dictionariile publicate până astăzi, se însărcină dlu canonicu Timoteiu Cipariu.

Societatea va caută prin delegatiunea sea a procură dlu canonicu acelea din cărțile seu manuscrisele ce se știu ca s'au nascut până la 1720 și pre care dșea nu le are înca la mâna.

Până la sesiunea venitoare se voru luă mesuri că să se facă unu catalogu câtu se pôte de esactu pentru cărțile dela 1720—1830.

§ 3. Pentru adunarea vorbelor din gur'a poporului, în forma de vocabularie provinciale, societatea institue retribuțiuni *) pentru aceia ceri, prin ingrigirea și directiunea membrilor societății, din provinciile respective, impartindu-si-le singuri în regiuni, aru reprezentă la sesiunea venitoare asemenea vocabularie cuprindătoare de cuvinte, acceptiuni de cuvinte, seu și forme de vorbe ce nu se află în dictionariile până astăzi publicate.

§ 4. Pentru o cōla manuscrisă de 40 linie de pagină și 50 litere de linie, aprocsimativu, se da o retribuțiune de unu galbenu.

§ 5. Societatea pune din fondurile sale, la dispuzițiunea fie-cărui membru câte 2 esemplare din dictionariile până astăzi publicate și anume: 1. Dictionariulu de Bud'a, 2. celu de Blasiu, 3. alu lui Raoul, 4. alu lui Polizu, 5. alu lui Pisone.

§ 6. La fie-care cuvintu se va dá: 1) etimologia unde este posibilă; 2) însemnarea primitivă elucidată cu ore-cari frasi, alegându se de preferinți'a proverbiale poporali; 3) diverse alte însemnări de asemenea elucidate prin frasi și proverbia poporali; 4) traducerea fie-cărui din acéste însemnări întră un'a din limbi, latina, italiana, franceză, germană seu greacă, pre care lucratoriulu aru cunósce-o mai bine.

„G. Tr.“

Brasiovu 20 Septembrie. Două impregiurări ce s'au petrecut de curendu în singulu nostru viu ale descrie pré pe scurtu publiculu cetitoru.

Cea d'antăiu impregiurare o au adus'o serbarea dilei patrônelor Gimnasiului nostru adeca solenitate anuală a patrônelor Institutulu nostru santele Sofi'a cu fucele ei Pistis, Agapi și Elpid'a, care reprezintă întiepciunea, credinți'a amorea și speranți'a sub a căru scutu s'a fostu pusu pétr'a fundamentala a acéstu Institutu. Acésta serbare estimpu s'a intemplatu Dumineca, fiindu-ca atunci s'a intemplatu 17/29 Septembrie că diu'a lor.

Diu'a acésta este destulu de însemnata fiendca reproduce aducerea aminte despre întemeiatorii și binefacatorii Gimnasiului. Ea ne rennoși și șentimintele de datorie și de știma către acésta. Ea însă a produsu o serbare și mai mareția, de ore-ce catedrele Gimnasiului s'au mai înmultit după cum știți dejă cu catedrele pentru limbă franceză și desemnu.

Cursulu serbarei nu-lu voi descrie din punctu în punctu Amintescu numai, că după doxologia și alte rugaciuni ale preotimei, carea servi sobornicesce la înaltulu jertfelnicu, înaltandu rugaciuni Talai cerescu și astfelu pomenindu pe întemeiatorii și binefacatorii acéstu demnu Institutu; după cântările bisericesci cele atragătoare ale chorului gimnasiulu, prin care tinerimea înaltia multemiti lui Ddieu; cu unu cuvintu după finirea cultulu ddiescu: urma mergerea serbatorésca a poporului cu crucele și a tenerimei școlare cu stindardele lor spre sal'a gimnasiuale, unde s'a făcutu șfintea ape și stropirea cu acésta. După acésta urmara trei cuvântări însufletitoare. D. prof. Leng'er, rostî despre importanți'a școlilor înalte, D. prof. Dr. Mesiota cu privire la inaugurarea catedrei de limbă franceză, rostî despre literatur'a franceză și dezvoltarea ei din mai multe puncte de vedere și D. prof. de limbă franceză Lusiniénu

rostindu, că se șimte fericitu a fi între luminatorii tenerilor romani, descrie necesitatea de a propasi romanii către luminare și asiă radica meritele celui ce mai multu a obositu pentru dezvoltarea romanilor, ale Archipastoriului Andrei u Baronu de Siagu'n'a, care e și Supremulu Inspectoru. După acésta în decursulu cuvântării accentuăza și zelulu dlui capitanu Cristureanu și a altor nepregetatori

„Onorarie, respătare în bani.

binefacatori. Disertatiunile dd. professori asiă dori a se tipari, de aceea neci n'amu citatu din trensele. Destulu ca ele a făcutu că solenitatea se fia catu de mareția. — Finitulu se facu cu o piesa natțională care s'au intonat de către chorulu studentilor.

A două impregiurare fu, că brasioveni în urm'a într'unirei din toate unghiurile românești a barbatilor, cari-su florea literatilor nostri, pentru înființarea academiei științifice, a acéstu paladiu, care asigură dezvoltarea romanilor, au datu și ei unu semn de bucuria. Astfelu ei eri s'au folositu de ocașiunea că 4 membri a acélei Academii au șositu în Brasiovu adeca DD. Cipariu, Munteanu, Romanu și Dr. Hodosiu, și bineventându-i, iau invitatulu la unu banchetu, dreptu semn de bucuria pentru acelu institutu înființatu și dreptu semn de știma pentru meritele barbatilor înființatori. Dintre oșpeti ne onorara numai DD. Romanu, Professorulu la Universitatea Pestei și Dr. Hodosiu v. comitele Zarandului.

Varietăți.

** „Incetarea mitropoliei gr. cat. din Blasiu e decisă. Acésta metropolia numai de aceea s'a fostu creatu, pentru că prin trens'a sa se pôte restringe puterea Primatelui, și că în scurtu tempu apoi sa se facă putințioasă încheierea concordatului. Acésta metropolia, fără de a consideră ca asiadierea șcaunului ei îngreunăza vizierti'a statului foarte tare, nu are nici întielesu practic, pentru că în casuri de apelatiuni la instanți'a a trei'a și asiă trebuie să funcționeze o metropolia romano-catolică. Dară afara de acéste și modulu pasirei fostulu mitropolitu Șterc'a Șiuluti u servi de ansă la încetarea acéstei mitropolii, de ore-ce Mitropolitulu privindu-si, după cum e știutu, posetiunea sea de o posetiune politică, a mersu asiă de departe, încātu aflându-se la o șcală, unde eră numai o biserică română cat. și un'a greco-ortodoxă (dară nu gr. cat.) a cercetat pre cea din urma asiă dară pre ce șchismatică. — Asiă vorbesce „Pesti Hirnök“ nr. 229 a anului curgetoriu.

** „Hr. Ztg.“ citeza în privinți'a mitropoliei din Blasiu din „M. P.“ următoarele: „Întrebarea ocupării șcaunului metropolitanu blasianu ocupa în mesura mare cercurile române. Inteligenți'a română doreșce să vedă pre Șcaunulu metropolitanu pre cunoscutulu deputatu dietalu, canoniculu Papfalvi. Clerulu nu se teme de nimic'a că de ocuparea Șcaunului metropolitanu de o alta persónă din altu comitatu. Preste totu domnesce în privinți'a acésta parerea, că regimulu la toate casurile să sustina autonomi'a alegerei — fatia cu impregiurările cele gingășie ale presentului — și înca asiă încātu aceea sa nu se vatemé nici decātu.

Averea remasă de repausatulu mitropolitu, carea după gazete se șocotea la o jumătate de milionu, după spus'a unui cosp. din Blasiu, pôte că se va reduce la o sumă foarte neînsemnată seu chiaru la 0, din causa că din partea mitropoliei se face o pretensiune legală de desdaunare din averea remasă.“

** Alegerile în Ogn'a (Vizagna) au avut urmatoriulu rezultat: Jude reg. Alessandru Szöcs, jude primariu, Alessandru Lakatos, șenatori; Ioann Moldovanu, Edm. Herepei, Nicolau Alemanu și Fr. Szekelyi.

** „K. K.“ doreșce că tabl'a regia să se curetie de asessorii denumiți sub Schmerling, respective, că personalulu întregu alu tablei să se denumésca de nou de ministeriu. — Cu alte cuvinte, aici e bună tabl'a răsă.

Concursu.

Devenindu vacante două ștendie de câte 50 fl. v. a. din fundatiunea „Franciscu Iosefină“, pentru ascultatori de drepturi la academiile din patria, se deschide prin acésta concursu până esclusivu 15 Octobru cal. vechiu 1867.

Aspiratorii la acéste ștendie să-si șubșterna în terminulu prefriptu la Efori'a șubșemnata: a) atestatu de botezu, b) atestatu, respective toate atestatele de ștudie din anulu școlasticu precedentu, și c) atestatu autenticatu de paupertate.

Sabiiu 25 Septembrie c. v. 1867.

Efori'a Archidieceșei

24—1 gr. res. din Transilvani'a.